

REGJERINGSADVOKATEN

Oslo, 29.09.2020
2016-0727 FSE/ANW

PROSESSKRIV

TIL

HØYESTERETT

Sak nr: 20-051052SIV-HRET

Ankende parter: Föreningen Greenpeace Norden
Postboks 33 Torshov, 0412 OSLO

Natur og Ungdom
Torggata 34, 0183 OSLO

Partshjelpere: Besteforeldrenes klimaaksjon
c/o Lund & Co
Akersgata 30, 0158 OSLO

Naturvernforbundet
Mariboegate 8, 0184 OSLO

Prosessfullmektiger: Advokat Cathrine Hambro
Wahl-Larsen Advokatfirma AS
Fr. Nansens pl. 5, 0160 OSLO

Advokat Emanuel Feinberg
Advokatfirmaet Glittertind AS
Postboks 1383 Vika, 0114 Oslo

Ankemotpart: Staten v/Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokat Fredrik Sejersted
Postboks 8012 Dep
0030 OSLO

Rettslige medhjelper: Advokat Anders Wilhelmsen, Regjeringsadvokaten

REGJERINGSADVOKATEN

1 INNLEDNING

I det følgende redegjøres nærmere for statens syn på de spørsmål som reiser seg i kjølvannet av at vi i prosesskriv av 21. august 2020 fremla et notat utarbeidet av Oljedirektoratet (OD) 8. mars 2013 med en verdivurdering av uoppdagede petroleumsressurser i Barentshavet sørøst (BSØ). Dokumentet har bevisverdi for de ankende parters anførsel om at vedtaket om tildeling av 23. runde i 2016, som omfattet 3 tillatelser i BSØ, er ugyldig som følge av saksbehandlingsfeil.

I ukene etter at notatet fra 2013 ble fremlagt, har det pågått interne prosesser for å avklare faktum rundt det. Dette har avdekket ytterligere skriftlig materiale, som vi løpende har delt med motparten, og som de fremla som bilag til sitt prosesskriv av 18. september 2020. I tilknytning til det fremlagte materialet er det også ansett nødvendig å tilby forklaring fra to vitner i saken, Terje Sørenes fra OD og Lars Erik Aamot fra Olje- og energidepartementet (OED). Prosessfullmektigene har hatt innledende samtaler med dem, og det pågår en prosess med å innhente skriftlige erklæringer, som om nødvendig vil bli supplert med bevisopptak.

I det videre skal vi først kommentere på det nye faktum som nå er kommet frem rundt de vurderinger som ble gjort av mulige ressurser i BSØ i 2012-2013, og presentasjonen av dette i de ankende parters prosesskriv av 18. september. Herunder fremlegges også noe ytterligere dokumentasjon som har fremkommet siste uke. Videre redegjøres for statens syn på spørsmålet om det skulle ha blitt gjort en mer omfattende verdivurdering forut for åpningen av BSØ i 2013, og dette spørsmålets betydning for den rettslige vurderingen av gyldigheten av vedtaket om tildeling av 23. runde i 2016, som er det som står til prøving for Høyesterett.

Staten vil nok en gang beklage at det helt i slutfasen av saksforberedelsen for Høyesterett dukker opp dokumenter av relevans for de ankende parters anførsler. Materialet burde vært fremlagt allerede for tingretten i 2017, og som påpekt av de ankende parter faller det også innenfor de bevisprovokasjoner som ble fremmet under forberedelsene for lagmannsretten høsten 2019. Det er også beklagelig at det tok to måneder før notatet av 8. mars 2013 for annen gang ble oversendt fra OD til OED i juni i år til det ble fremlagt. Etter at vi ble klar over materialet, er det iverksatt prosesser for å avklare alle relevante forhold, slik at Høyesterett kan få et korrekt og dekkende bilde av faktum.

2 TIL FORSTÅElsen AV FAKTUM

De ankende parter har under hele prosessen om gyldigheten av vedtaket om tildeling av 23. konsesjonsrunde i 2016 anført at det er saksbehandlingsfeil knyttet til den forutgående prosessen med åpning av BSØ for petroleumsvirksomhet i 2013. Det sentrale ankepunkt har her vært at det i de konsekvensutredninger som lå til grunn ikke ble gjort en analyse med en nåverdiberegning av hvilken verdi de uoppdagede ressursene i området kunne ha. Statens syn på dette har vært at en slik analyse verken er nødvendig eller hensiktsmessig, fordi den i så fall vil måtte baseres på svært usikre antakelser om hva som kan finnes av petroleumsressurser i det uåpnede området. Videre har staten vist til at eventuelle svakheter ved de verdierestimater som ble fremlagt i saken ikke utgjør noen saksbehandlingsfeil i rettslig forstand, og at de under ingen omstendighet hadde betydning for utfallet av prosessen med åpning av BSØ.

Det som nå er nytt i saken, er at det har fremkommet at verdivurderinger med nåverdiberegning faktisk var et tema i interne prosesser mellom OD og OED i 2012-13. Første gang ved at OD i tilknytning til arbeidet med rapporten som etablerte mulige scenarier for petroleumsvirksomhet

REGJERINGSADVOKATEN

i BSØ som skulle brukes som et grunnlag for konsekvensutredningen, i en epost fra februar 2012 ble bedt om å gi et anslag over «*udiskontert og diskontert*» lønnsomhet (bilag 1 til prosesskrivet av 18. september). Dernest ved at det internt i OD vinteren 2013 pågikk et arbeid med en verdivurdering basert på et oppdatert ressursestimert, med sikte på ODs årlige Ressursrapport, og der notatet 8. mars 2013 var et av grunnlagene. Det er på det rene at OED var kjent med direktoratets arbeid i denne sammenheng.

Det meste av det faktum som nå er fremlagt, slik det er presentert i avsnitt 3 i prosesskrivet av 18. september, kan antagelig anses som omforent mellom partene. Det er ingen uenighet om at OD i 2012-13 gjorde interne verdivurderinger med nåverdiberegninger, eller at OED var kjent med dette arbeidet.

Partene er imidlertid ikke enige om alt, og særlig er staten ikke enig i de slutninger de ankende parter trekker av materialet.

Et eksempel på dette er når de ankende parter på side 4 i prosesskrivet av 18. september anfører at OED ved å velge å ikke gjøre en omfattende verdivurdering av uoppdagede petroleumsressurser i Barentshavet sørøst forut for åpningen i 2013, «*aktivt arbeidet for å presentere et så positivt bilde for Stortinget som mulig istedenfor å virke for en objektiv og saklig fremstilling*». Det er ikke korrekt. Grunnen til at OED valgte å ikke gjøre mer omfattende verdivurderinger forut for åpningen av Barentshavet sørøst er at de ressursestimertene man hadde var svært usikre. Departementets faglige vurdering var og er at en omfattende verdivurdering, med nåverdiberegning, ikke er relevant informasjon for beslutningen om åpning. Det som er relevant for åpningsprosessen, er om det er grunn til å tro at det kan finnes petroleumsressurser i området i det hele tatt og hvor stor oppsiden er. Om ressursene er tilstede og hvilke verdier som kan realiseres, kan bare avgjøres etter at et område er åpnet, ved å gjennomføre leteboringer fra oljeselskaper som anser disse som lønnsomme.

For å illustrere den mulige oppsiden valgte OED i dette tilfellet å vise til den metoden som fremgår av rapporten «*Inntekter fra petroleumsvirksomhet*», som ble utarbeidet av OD i oktober 2012 forbindelse med konsekvensutredningen forut for åpningen, og som ble sendt på åpen høring høsten 2012, og deretter lagt til grunn for åpningsmeldingen i april 2013. Allerede ved høringen ble det presisert at det var usikkerhet knyttet til forutsetningene som lå til grunn for scenariene, og dette ble gjentatt i stortingsmeldingen om åpning.

Da prosessen med å åpne Barentshavet sørøst startet, var det 20 år siden sist det var åpnet et område for petroleumsvirksomhet på norsk sokkel, og i petroleumsloven § 3-1 er departementet gitt kompetanse til å bestemme hvilken saksbehandling som skal følges i den enkelte sak. Fra starten var det derfor ikke avklart nøyaktig hvordan prosessen skulle legges opp, og hva slags informasjon som var nødvendig og dekkende å fremskaffe. Av denne grunn ble det først foreslått et konsekvensutredningsprogram som ble sendt på høring. Det er også bakgrunnen for at OED i e-post av 28. februar 2012 (bilag 1 til prosesskrivet av 18. september) bl.a. ba om beregninger av «*udiskontert og diskontert lønnsomhet*», og siden gikk bort fra dette etter hvert som det ble klarere hvor liten informasjon som ligger i en slik øvelse.

Det er samtidig på det rene at man internt i OD så for seg at det skulle arbeides videre med en verdsetting basert på et oppdatert ressursestimert i forbindelse med den nye «ressursrapporten» for 2013, og dette pågikk parallelt med at OED forberedte åpningsprosessen. Det er dette arbeidet som resulterte i det interne notatet fra OD av 8. mars 2013, der det ble gjort en verdivurdering med nåverdiberegning av uoppdagede petroleumsressurser i BSØ.

REGJERINGSADVOKATEN

Det er også på det rene at OED var kjent med ODs arbeid i denne sammenheng, selv om notatet av 8. mars 2013 den gang ikke ble oversendt. Fra OEDs side har det imidlertid aldri vært noen forutsetning at verdivurderingen etter det oppdaterte ressursestimatet skulle være en del av beslutningsgrunnlaget forut for åpning. Departementets faglige vurdering var og er at også det oppdaterte ressursestimatet er så usikkert at en verdivurdering med nåverdiberegning av de estimerte ressursene ikke er relevant for den som skal beslutte om området skal åpnes.

I tillegg til den dokumentasjonen som vi tidligere har oversendt til motparten, og som er fremlagt i deres prosesskriv av 18. september, er det nå også fremkommet noe ytterligere dokumentasjon som kan bidra til å kaste lys over dette hendelsesforløpet.

Etter e-posten 28. februar 2012 mottok OED en nåverdiberegning i et oppdatert utkast til notat om mulige scenarier i forbindelse med arbeidet med KU (bilag 2 til prosesskrivet av 18. september). I notatet er det uttalt at:

«Beregningene kan ikke brukes til å si noe om forventet lønnsomhet av petroleumsressursene i området, ettersom det kun beregnes lønnsomhet av to mulige utfall for hvert område.»

Det samme er fremhevet i en intern epost i OD fra 8. mars 2012:

Bilag 1: E-post av 8. mars 2012 med vedlagt notat og utskrift av Excel-fil

At det er stor usikkerhet i ressursanslagene er videre understreket i:

Bilag 2: E-post 13. mars 2012

Departementet gikk bort fra at det i forbindelse med konsekvensutredningen skulle gjøres en lønnsomhetsanalyse med en nåverdiberegning. I e-post av 8. mai 2012 heter det at verdsetting *«ligger litt foran oss»* og *«per i dag ser for oss et forenklet opplegg for verdsetting»*.

Bilag 3: E-post 8. mai 2012

13. juni 2012 ble det avholdt et møte hos OED der OD presenterte sitt arbeid med verdsetting:

Bilag 4: Presentasjon «Verdsetting av uoppdagede petroleumsressurser Barentshavet Sør Øst og Jan Mayen», holdt 13. juni 2012¹

På lysbilde 3 i presentasjonen fremkommer det at *«Regjeringen legger stor vekt på oppsidepotensialet når våre minst kartlagte områder vurderes»*. På lysbilde 8 heter det om den stokastiske analysen, som er det vi omtaler som en verdivurdering, at den har som ulempe at den gjør det *«vanskelig å kommunisere oppside og nedside»*. Resultatet av en slik analyse er at spenning i verdiene øker uten at informasjonsverdien øker. Den modellen OED valgte å bruke i åpningsprosessen, å angi verdiene i faste kroner basert på de to scenariene fra konsekvensutredningen, omtales på lysbilde 9 i rapporten. Der heter det at den har den fordel at den gjør det *«lettere å kommunisere både oppside og nedside»*.

¹ Dateringen på presentasjonen er feil, som antagelig skyldes at datoen oppdateres når dokumentet åpnes. Etter hva vi forstår, er det imidlertid denne presentasjonen som ble holdt på møtet 13. juni 2012.

REGJERINGSADVOKATEN

Verdsetting fortsatte å være et tema fra ODs side. I e-post 12. september 2012 uttrykker OED at de mener den metoden man valgte er en bedre metode, ettersom den gjør det enklere å kommunisere resultatene.

Bilag 5: E-post av 12. september 2012

I et utkast til notatet som ble «*Inntekter fra petroleumsvirksomhet*» hadde OD lagt opp til å beskrive at det skulle gjøres en verdivurdering når det oppdaterte ressursgrunnlaget forelå. Det fremgår at OED ønsket å stryke denne setningen for å «*beholde mest mulig fleksibilitet*».

Bilag 6: E-post 11. oktober 2012 med OEDs merknader til utkast til rapport om statens inntekter

Det er nærliggende å forstå dette som at OED fortsatt var av den oppfatning at dette var informasjon det ikke var nødvendig å ha med i åpningsmeldingen, og at man måtte se an om man hadde tid til og behov for å inkludere det i prosessen på et senere tidspunkt.

Det stramme tidsskjemaet våren 2013 fremgår av tidsplanen for åpningsprosessen som departementet utarbeidet.

Bilag 7: E-post 9. januar 2013 med tidsplan

Det fremkommer av tidsplanen at utkastet til stortingsmeldingen – Meld. St. 36 (2012-2013, *Nye muligheter for Nord-Norge – åpning av Barentshavet sørøst for petroleumsvirksomhet* – ble sendt på departementsforeleggelse 19. februar 2013, og at r-notatet der åpningsmeldingen ble meldt opp til behandling i regjeringskonferanse ble utarbeidet i perioden 27. februar til 18. mars 2013. Arbeidet med å trykke meldingen ble påbegynt 28. februar og selve trykkingen begynte 14. mars. Meldingen ble som kjent fremlagt 26. april 2013.

Første gang OED ble klar over at OD hadde gjort verdivurderingen var 3. mars 2013:

Bilag 8: E-post 3. mars 2013 om ny verdsetting

I e-posten gir OED uttrykk for at de nye tallene ikke behøves, og OD tolker det som at «*grunnlaget er godt slik det er nå*».

Så langt vi har kunnet bringe på det rene, ble notatet av 8. mars 2013 ikke oversendt OED på noe tidspunkt før åpningsmeldingen ble fremlagt for eller behandlet i Stortinget. Notatet ble etter hva vi forstår heller ikke behandlet i og godkjent av ODs ledelse.

Oljedirektoratets plan var å ta inn verdivurderingen i den generelle ressursrapporten for 2013 som de skulle utarbeide. Dette arbeidet hadde som nevnt ingen direkte kobling til prosessen med åpningen av BSØ. Som det fremgår av bilag 7 og 8 til prosesskrivet av 18. september, ønsket ikke OED at verdsetting skulle være en del av den generelle ressursrapporten. Grunnen er i en intern e-post i OD beskrevet som at OED ikke «*ønsker «ny» info før stortinget behandler saken*». Dette bekrefter OEDs syn på at denne typen verdivurderinger i en åpningsprosess ikke er noe som er egnet til å styrke beslutningsgrunnlaget.

3 RETTSLIGE KONSEKVENSER

Statens syn på de rettslige konsekvensene av de forhold som nå har kommet frem er allerede skissert i vårt prosesskriv av 4. september, der vi tok forbehold om å komme grundigere tilbake til dette når de ankende parter hadde tydeliggjort sine rettslige anførsler. Det er nå gjort i prosesskrivet av 18. september side 10-12 under «Rettslige anførsler».

Staten forstår det slik at de ankende parter mener at de nye faktiske opplysningene i saken styrker anførselen om at vedtaket om 23. konsesjonsrunde i 2016 er ugyldig som følge av saksbehandlingsfeil. Nærmere bestemt anføres det at saksbehandlingen har sviktet i to ledd. Først ved åpningen av BSØ i 2013 ved at det ikke ble gjort en verdivurdering basert på det oppdaterte ressursgrunnlaget. Og dernest ved at det ikke ble gjort en ny økonomisk vurdering ved tildelingen av utvinningstillatelser i forbindelse med 23. runde i 2016.

Det første er altså en anførsel om at saksbehandlingsfeil ved åpningen av BSØ i 2013 må føre til *delvis ugyldighet* for vedtaket om tildeling av 23. konsesjonsrunde tre år senere i 2016 – nærmere bestemt for 3 av de 10 tillatelser (med 26 blokker) som ble gitt. Anførselen dekker ikke de 7 tillatelsene (med 14 blokker) som ligger i Barentshavet sør (BS).

Staten er enig i at Høyesterett som ledd i prøvingen av vedtaket om 23. runde fra 2016 også prejudisielt kan ta stilling til gyldigheten av åpningsbeslutningen om BSØ fra 2013. Det har tidligere vært noe uenighet mellom partene om forståelsen av dette, men staten kan slutte seg til de rammer som lagmannsretten trakk opp på s. 35 i dommen:

«Beslutningen om åpning er ikke bestemmende for rettigheter og plikter, og er derfor ikke et enkeltvedtak. Loven har likevel lagt opp til en egen prosess om åpningen, som skal kunne ut i en konkret beslutning. Slik lagmannsretten ser det, er det tale om en selvstendig beslutning som i seg selv kan være ugyldig. Dersom denne beslutningen er ugyldig, vil det kunne ha betydning for gyldigheten av senere tildelinger av utvinningstillatelser. Lagmannsretten finner det derfor nødvendig prejudisielt å ta stilling til om åpningsbeslutningen er gyldig. Det kan videre ikke ses bort ifra at saksbehandlingsfeil i forbindelse med åpningen som ikke har medført at åpningsbeslutningen er ugyldig, likevel kan ha betydning for spørsmålet om gyldigheten av senere utvinningstillatelser. I så fall må det være tale om feil som påvirker vedtaket om utvinningstillatelser, selv med den forutsetning at beslutningen om åpning er gyldig.»

Til dette vil staten presisere at det fortsatt er tale om to separate og atskilte beslutningsprosesser. De er regulert i hver sin hjemmel – den første i petroleumsloven § 3-1 og den andre i § 3-3 – og de er av ulik karakter, med forskjellig vurderingstema, prosedyrer og saksbehandlingsregler. Dette er viktig når retten skal vurdere om, og i så fall på hvilken måte, forhold i en forutgående åpningsprosess kan påvirke gyldigheten av senere tildelingsprosesser. Det gjelder både hva som rettslig sett skal anses som saksbehandlingsfeil, og dernest eventuelt betydningen av slike feil, først for åpningsbeslutningen, og deretter for senere tildelingsvedtak.

Proessen med åpning av nye havområder for petroleumsvirksomhet er nedfelt i petroleumsloven § 3-1. Det er beslutninger som etter sin art treffes relativt sjelden, og det kan gå mange år mellom hver gang, som i dette tilfellet. Selv om det ikke fremgår eksplisitt av ordlyden, ligger beslutningskompetansen etter § 3-1 hos departementet (OED), og det heter også i siste ledd at «Departementet avgjør hvilken saksbehandling som skal følges i det enkelte tilfellet». Dette er så supplert med regler i petroleumsforskriften §§ 6a til 6d.

REGJERINGSADVOKATEN

Etter forskriften § 6d skal åpning av nye områder «forelegges for Stortinget». Foreleggelse for Stortinget er altså en del av saksbehandlingen, men selve beslutningen treffes av departementet. Spørsmålet om åpning fremlegges for Stortinget ved melding (ikke proposisjon), og er formelt sett en orientering til Stortinget, som så politisk kan avgjøre eller påvirke utfallet og premissene, men som ikke inviteres til å votere over om det skal åpnes eller ikke. I forbindelse med åpningen av BSØ våren 2013 ble det fremsatt representantforslag om å begrense virksomheten i BSØ opp mot iskanten (som ble nedstemt). Men det var ikke noen votering over åpningen som sådan, og det enstemmige vedtaket i Stortinget var som foreslått av komiteen at meldingen om åpning av BSØ «vedlegges protokollen» (se FU for lagmannsretten s. 3435).

Under henvisning til at departementet etter § 3-1 siste ledd selv er gitt kompetanse til å avgjøre «hvilken saksbehandling som skal følges i det enkelte tilfellet», vil staten anføre at det i forbindelse med åpningen av BSØ i 2013 var opp til OED å avgjøre hvilke prosesser og beslutningsgrunnlag som var nødvendig for å gjøre de avveininger av «økonomiske virkninger» som kreves etter § 3-1 første ledd. Når OED kom til at det ikke var hensiktsmessig å innhente en verdivurdering med en nåverdiberegning av uoppdagede petroleumsressurser, fordi det etter deres syn ikke ville gi et dekkende bilde, er det dette man har gjort. Dette ble ikke problematisert verken i høringsrunden eller av Stortinget i dets behandling.

Staten oppfatter måten anførselen om saksbehandlingsfeil er formulert på i prosesskrivet av 18. september som en utvikling av de ankende parter anførsler, som endrer retningen noe. Det de ankende parter nå anfører er at det «er en grunnleggende feil i saksbehandlingen at OED ikke gjennomførte vurderinger basert på oppdatert ressursgrunnlag». Til nå har kritikken vært rettet mot ODs notat om «Inntekter fra petroleumsvirksomhet» av oktober 2012, som inngikk i grunnlaget for den offentlige høringsprosessen høsten 2012, og som senere ble lagt til grunn for åpningsmeldingen i april – og anførselen har vært at beregningene der var mangelfulle. Dette notatet ble utarbeidet før det oppdaterte ressursgrunnlaget forelå. Staten oppfatter at det sentrale nå ikke lenger er om notatet fra oktober 2012 i og for seg anses mangelfullt, men at det er et saksbehandlingskrav at det etter at det forelå et oppdatert ressursgrunnlag (tidlig i 2013) skulle vært gjort en mer omfattende verdivurdering med en nåverdiberegning.

Staten er ikke enig i at det kan utledes noe slikt saksbehandlingskrav av loven. Formålet med en åpningsprosess er å gi den som skal beslutte om et område skal åpnes eller ikke, et grunnlag for å mene om det er forsvarlig og ønskelig å åpne for petroleumsvirksomhet i området. I avveiningen er det relevant å vite om det er grunn til å tro at det kan være petroleum i området. Etersom estimatene uansett er svært usikre, er det mindre relevant å forsøke å beregne verdien, og i enda mindre grad nåverdien, av det man tror kan finnes. En slik beregning vil alltid kunne variere fra svakt negativ (dersom leteboringen ikke påviser noen ressurser) til svært høye verdier dersom store ressurser blir oppdaget.

Det er dermed etter statens syn misvisende når de ankende parter øverst på side 3 i prosesskrivet av 18. september, uttaler at det «kun på åpningstidspunktet at det er mulig å foreta en samlet vurdering av virkningene det å åpne et område for petroleumsvirksomhet vil ha», og at det tilsier at det gjøres verdianalyser med nåverdiberegninger. Det er riktig at det etter petrl. § 3-1 skal gjøres en samlet vurdering på åpningstidspunktet, men siden det ikke er noen aktivitet i området må vurderingen gjøres på abstrakt nivå med det formål å synliggjøre virkningene av petroleumsvirksomheten, og særlig om det er forsvarlig å drive virksomhet i området av hensyn til miljø og andre interesser, for eksempel fiskeri. En reell verdivurdering har man på det tidspunktet ikke grunnlag for å gjøre. Det er først på tidspunktet for en eventuell investeringsbeslutning etter § 4-2 – når man vurderer å bygge ut et felt – at det er mulig å gjøre

REGJERINGSADVOKATEN

en samlet vurdering av de virkninger petroleumsvirksomheten faktisk vil medføre, inkludert lønnsomhetsberegninger. Da kjenner man ressursgrunnlaget og mulige utbyggingsløsninger. På dette stadiet er det da også et krav at det gjøres verdivurderinger med nåverdiberegninger.

Dersom Høyesterett skulle komme til at det var en saksbehandlingsfeil av OED å ikke gjøre en verdianalyse med en nåverdiberegning våren 2013, vil staten anføre at denne feilen uansett ikke har virket inn på beslutningen om å åpne BSØ i 2013, eller på det senere vedtaket om tildeling av 23. runde i 2016.

For det første vil staten vise til at også den verdivurderingen som Oljedirektoratet internt foretok, og som fremkommer av notatet av 8. mars 2013, viser at også neddiskontert til nåverdi er det mest sannsynlig at det vil være betydelig potensiell lønnsomhet knyttet til en åpning av BSØ. Tallene viser fortsatt et relativt høyt anslag for øvre estimat, og en relativt beskjeden negativ verdi i laveste estimat, og med mulighet også for større verdier. Gitt at det uansett er tale om svært usikre estimater, som bare kan klargjøres gjennom konkret letevirksomhet, anføres det at dette i seg selv ville vært klart tilstrekkelig til at Stortinget hadde bifalt åpningen.

For det andre vil staten her minne om bakgrunnen, bredden og omfanget av de prosesser som startet etter at delelinjeavtalen med Russland var undertegnet i 2010, og som ledet frem til beslutningen om åpning av BSØ (det tidligere omstridte området) i 2013. For å kunne vurdere den relative betydningen av spørsmålet om økonomiske verdiestimater i denne prosessen, er det i prinsippet nødvendig å kjenne og forstå hele prosessen.

Herunder vil staten vise til at det i 2012 ble innhentet hele 24 bidrag til konsekvensutredningen, hvorav det om verdiestimater fra OD (oktober 2012) bare var ett (se oversikt inntatt på s. 20 i statens tilsvar til tingretten – FU for lagmannsretten s. 5538). Videre vises til at under den omfattende offentlige høringen høsten 2012 var det ingen av de mange høringsinstansene som i sine ellers utførlige innspill problematiserte verdiestimaten fra OD (se FU for lagmannsretten s. 3056-3311). (Et unntak var organisasjonen Zero, men det gikk på CO2-prising og andre forhold). Videre var dette heller ikke noe tema ved Stortingets behandling av saken, som det fremgår hvis man leser komiteinnstillingen og debatten i sin helhet – se Innst. 495 S (2012-2013) og Stortingets debatt 19. juni 2013 (FU for lagmannsretten s. 3426 flg. og s. 3838 flg.). Det minnes også om at en enstemmig komite i innstillingen presiserte at departementet «*har utført en grundig og lovmessig håndtering av åpningsprosessen*» (FU for lagmannsretten side 3431).

I forlengelsen av dette vil staten presisere at det ikke er dekkende når de ankende parter anfører at «*åpningen av BSØ var omstridt*» – i hvert fall ikke hvis man med det mener omstridt mellom partiene på Stortinget. Våren 2013 hadde regjeringen flertall på Stortinget, og det var ingen partier som foreslo å stanse den planlagte åpningen. Forslaget om åpning fikk tvert imot enstemmig tilslutning ved at saken ble «vedlagt protokollen». (Samtidig ble et mindretallsforslag om begrensninger på virksomhet opp mot iskanten nedstemt med 90 mot 8 stemmer).

Komiteinnstillingen og debatten på Stortinget viser videre at det Stortinget var opptatt av var helt andre forhold enn de økonomiske estimatene – som man uansett visste var svært usikre. Det sentrale når det gjelder verdien av uoppdagede ressurser for Stortinget var at det var en forventning om at det kunne finnes olje og gass i BSØ. Den forventningen er for øvrig der fortsatt i dag, selv om det til nå ikke er gjort drivverdige funn av betydning i dette området.

Det vises i denne sammenheng også til at det i 2013 allerede var aktivitet på russisk side av den nye delelinjen, som viser at det også var andre hensyn som tilsa snarlig åpning av BSØ.

REGJERINGSADVOKATEN

Videre vil staten vise til at Stortingets senere behandling av spørsmålet om nærmere økonomiske utredninger av mulige verdier i BSØ bekrefter at dette i seg selv ikke anses som avgjørende for om området skal forbli åpent for tildelinger og letevirksomhet.

I den forbindelse vises det først til skriftlig spørsmål fra representanten Stoknes til statsråd Søviknes den 18. januar 2018, som ble besvart, uten at det ledet til videre oppfølging (FU til lagmannsretten s. 6790).

Videre vises det til at temaet kom opp i forbindelse med Stortingets behandling av utbyggingen av Castberg-feltet våren 2018, som også ledet til en bredere debatt om bl.a. de økonomiske rammene for norsk oljevirksomhet. I den forbindelse viste representanten for Miljøpartiet De Grønne til den kritikken som var fremmet for tingretten i 2017 om at Stortinget våren 2013 ikke fikk seg forelagt neddiskonterte beregninger av mulig lønnsomhet ved åpningen av BSØ. Dette er utførlig gjengitt i Innst. 368 S (2017-2018) på s. 8-9, og ble fulgt opp med et forslag om at Stortinget skulle vedta å be regjeringen «stoppe videre tildelinger av lisenser inntil Stortinget har fått seg forelagt korrekt informasjon, og åpningen av Barentshavet kan vurderes på korrekt grunnlag». Det ble også bedt om «nye anslag over forekomstene og samfunnsøkonomisk lønnsomhet knyttet til Barentshavet Sør-Øst». Disse forslagene ble nedstemt med 93 mot 9 stemmer (se FU for lagmannsretten s. 6634, 6647 og 6660).

På dette grunnlag vil staten anføre at det ikke er grunnlag for å anta at Stortinget hadde gått imot departementets beslutning om å åpne Barentshavet sørøst for petroleumsvirksomhet selv om de diskonterte tallene fra Oljedirektoratets interne notat av 8. mars 2013 hadde blitt presentert under prosessen.

I prosesskrivet av 18. september viderefører de ankende parter (på s. 12) også anførselen om at det er en egen saksbehandlingsfeil at det ikke ble gjort nye økonomiske verddivurderinger i den prosessen fra 2013 til 2016 som direkte ledet frem til tildelingsvedtaket i 23. runde. Dette er en anførsel som vi tidligere har kommentert en rekke ganger, og vil komme tilbake til, og der det i denne omgang er nok å vise til at OED fra og med høsten 2013 var over i en ny prosess, som er regulert i petroleumsloven § 3-3, og som har et annet innhold og vurderingstema. Det vises til lagmannsrettens korte og konsise behandling av dette på s. 38 i dommen, i fjerde avsnitt, der det bl.a. vises til at «Systemet etter petroleumsloven innebærer ikke i krav om nye samfunnsøkonomiske vurderinger på stadiet for tildeling av utvinningstillatelser». Dette endres etter statens syn ikke av de nye faktiske forhold som nå har fremkommet i saken.

4 PROSESSUELT

Staten ber om ankeutvalgets samtykke til å legge frem dokumentene som er vedlagt dette prosesskrivet, jf. tvl. § 30-7. Når de fremkommer først nå, skyldes det at de først nå er blitt kjent for oss, som følge av de undersøkelser som er gjort av OD og OED.

Det kan videre opplyses at de skriftlige erklæringene fra de to vitnene er under utarbeidelse. De ankende parter har gitt uttrykk for at det kan bli aktuelt for dem å kreve bevisopptak også av statens vitne, ekspedisjonssjef i OED Lars Erik Aamot. Ankeutvalget har så langt ikke fattet beslutning om bevisopptak med Aamot, og vi håper at det ikke vil bli nødvendig å be om dette. Men det kan opplyses at vi likevel for sikkerhets skyld har vært i kontakt med Oslo tingrett, som har reservert tid for bevisopptak av Aamot den 5. oktober, samme dag som bevisopptaket med

REGJERINGSADVOKATEN

Sørenes. Planen er at de skriftlige erklæringene skal foreligge i første halvdel av inneværende uke, slik at det deretter raskt kan avklares om det er behov for bevisopptak.

* * * * *

Prosesskrivet signeres elektronisk ved opplasting i Aktørportalen.

Oslo, 29. september 2020
REGJERINGSADVOKATEN

Anders F. Wilhelmsen
for Fredrik Sejersted
Regjeringsadvokat